

179/2010. (X. 15.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak országos népszavazás aláírásgyűjtő ív mintapéldányának, illetve az azon szereplő kérdés hitelesítésével kapcsolatban hozott határozata ellen benyújtott kifogások tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 372/2009. (IX. 3.) OVB határozatát megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

1. Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) a 372/2009. (IX. 3.) OVB határozatával hitelesített egy országos népszavazás kezdeményezése céljából benyújtott aláírásgyűjtő ívet. Az aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Akarja-e, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy kedvezményes honosítással - kérelmére - magyar állampolgárságot kapjon az a magát magyar nemzetiségűnek valló, nem Magyarországon lakó, nem magyar állampolgár, aki magyar nemzetiségét a 2001. évi LXII. tv. 19. § szerinti »Magyar igazolvánnyal« vagy a megalkotandó törvényben meghatározott egyéb módon igazolja?”. Az OVB határozata a Magyar Közlöny 2009. évi 124. számában, 2009. szeptember 3-án jelent meg.

2. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése szerint az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet benyújtani. A határozat ellen a jogszabályi határidőn belül két kifogást nyújtottak be. Az Alkotmánybíróság a kifogásokat - azok tartalmi azonosságára tekintettel - az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január 3.) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

Az egyik kifogás előterjesztője szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütközik a kérdés azon megfogalmazása, melynek eredményeként »a „Magyar igazolvánnyal” rendelkezők szinte automatikusan, kedvezményes módon szerezhetnének magyar állampolgárságot«. Diszkriminatívnak is tartja kérdést, mert előnyben részesíti a nem Magyarországon lakókat, valamint amiatt, mert a „Magyar igazolvány” törvényi szabályozása következtében például az Ausztráliában élő magyar nemzetiségűek nem vehetik igénybe a kedvezményes honosítást.

A másik kifogás előterjesztője szerint a kérdés azon túl, hogy nem egyértelmű, hátrányos megkülönböztetést is eredményezne. Kifejtette továbbá, hogy „[u]gyanezen megfogalmazással az OVB már hitelesített egy kezdeményezést”, amely „jogorvoslati eljárásban” van az Alkotmánybíróság előtt. Álláspontja szerint amíg az első kérdésnek „a jogi sorsa nem dől el, nem lehet újabb kezdeményezést hitelesíteni ugyanabban a tárgyban, ugyanazzal a megfogalmazással”. Mindkét kifogás benyújtója kérte az OVB határozatának megsemmisítését és új eljárás lefolytatására utasítását.

II.

1. Az Alkotmány indítványokkal érintett rendelkezése:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

2. Az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) érintett rendelkezései:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha
(...)

c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,

d) ugyanazon tartalmú kérdésben három éven belül eredményes országos népszavazást tartottak,
e) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.
(...)

13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

III.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság e hatáskörében eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el feladatát [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során megállapította, hogy az Országgyűlés 2010. május 26-án elfogadta a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény (a továbbiakban: Ápt.) módosításáról szóló 2010. évi XLIV. törvényt, amely 2010. augusztus 20-án hatályba lépett. Az Ápt. új 4. § (3) bekezdése értelmében kérelmére kedvezményesen honosítható az a nem magyar állampolgár, akinek felmenője magyar állampolgár volt vagy valószínűsíti magyarországi származását, és magyar nyelvtudását igazolja, feltéve, hogy a magyar jog szerint büntetlen előéletű és a kérelem elbírálásakor ellene magyar bíróság előtt büntetőeljárás nincs folyamatban, továbbá honosítása a Magyar Köztársaság közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sérti. E jogszabályi változásra tekintettel az Alkotmánybíróság a kifogások elbírálása előtt megvizsgálta, hogy az Ápt. módosítása befolyásolja-e a népszavazásra szánt kérdés megítélését.

Az Nsztv. 13. § (1) bekezdése kimondja, hogy a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. Az Alkotmánybíróság számos határozatában értelmezte a népszavazásra bocsátandó kérdéssel szemben támasztott egyértelműség követelményét. Ezen határozataiban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az egyértelműség követelményének mind a választópolgárok, mind a jogalkotó tekintetében érvényesülnie kell. A választópolgárokat illetően ez azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdésnek egyértelműen megválaszolhatónak kell lennie. Ahhoz pedig, hogy a választópolgár a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni, az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen, a kérdésre igen-nel vagy nem-mel lehessen felelni (választópolgári egyértelműség). Az eredményes ügydöntő népszavazással hozott döntés az Országgyűlés hatáskörének - az Alkotmányban szabályozott - korlátozása: az Országgyűlés köteles az eredményes ügydöntő népszavazásból következő döntéseket meghozni. Ezért a kérdés egyértelműségének megállapításakor vizsgálni kell azt is, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja-e dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen milyen jogalkotásra köteles (jogalkotói egyértelműség) [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.].

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy az Ápt. 4. § (3) bekezdése egy új, kedvezményes honosítási lehetőséget teremtett meg, amelynek feltételei részben megegyeznek a népszavazási kezdeményezésben megfogalmazott honosítási feltételekkel. Az Alkotmánybíróság szerint az új jogi szabályozási környezetben a népszavazásra bocsátott kérdés nem felel meg sem a választópolgári egyértelműség, sem a jogalkotói egyértelműség követelményének. A megváltozott rendelkezések ismeretében a választópolgárok ugyanis nem tudják megítélni, hogy milyen tartalmú jogalkotást támogatnak szavazataikkal, és az Országgyűlés sem tudja eldönteni, hogy a népszavazás eredménye alapján terheli-e még további jogalkotási kötelezettség vagy sem. Az Alkotmánybíróság ezért a kérdés egyértelműségének hiányára tekintettel a 372/2009. (IX. 3.) OVB határozatot a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján megsemmisítette és az OVB-t új eljárásra utasította [lásd: 130/2008. (XI. 3.) AB határozat, ABH 2008, 1052, 1063-1065.; 82/2009. (VII. 15.) AB határozat, ABH 2009, 779, 788-789.; 162/2010. (IX. 15.) AB határozat, MK 2010, 146. szám, 2297. o.].

Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az OVB határozatát a jogszabályi környezet jelentős megváltozása következményeként, a kérdés egyértelműségének hiányára tekintettel megsemmisítette és az OVB-t új eljárásra utasította, ezért az OVB határozatával szemben benyújtott kifogásokat a továbbiakban érdemben nem vizsgálta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. október 12.

*Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke*

*Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró*